

ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ชุดที่ 1 รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

จัดทำโดย

นายเดชา วัฒนพิสิฐ

ครูโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 12

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แนะนำชุดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม

ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม สำหรับนักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น สำหรับเป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ระหว่าง
เรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 12 แบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ชุดการเรียนรู้ คือ

1. ชุดการเรียนรู้ที่ 1 สี่เหลี่ยมมุมฉาก	จำนวน	1 ชั่วโมง
2. ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ชนิดของรูปสี่เหลี่ยม	จำนวน	2 ชั่วโมง
3. ชุดการเรียนรู้ที่ 3 แกนสมมาตรของรูปสี่เหลี่ยม	จำนวน	1 ชั่วโมง
4. ชุดการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก	จำนวน	5 ชั่วโมง
5. ชุดการเรียนรู้ที่ 5 ความยาวรอบรูปของรูปสี่เหลี่ยม	จำนวน	5 ชั่วโมง
6. ชุดการเรียนรู้ที่ 6 พื้นที่ของรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก	จำนวน	9 ชั่วโมง
7. ชุดการเรียนรู้ที่ 7 การคาดคะเนพื้นที่รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก	จำนวน	2 ชั่วโมง

รวม เวลาในการใช้ชุดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 25 ชั่วโมง

โดยแต่ละชุดการเรียนรู้จะประกอบด้วย ใบความรู้ ใบกิจกรรม(รายบุคคล) กิจกรรม
ปฏิบัติการ (กลุ่ม) โดยมีคำชี้แจง, คำอธิบาย และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละชุดการเรียนรู้
เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ตรงกัน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม จะเป็น
นวัตกรรมชิ้นหนึ่งในการประกอบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเป็น
ประโยชน์สำหรับผู้เรียน และผู้สนใจ

เดชา วัจนพิสิฐ

ผู้จัดทำ

ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ชุดที่ 1 รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

- 1) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้อย่างละเอียด
- 2) ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรมระหว่างเรียน โดยจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด อย่างเคร่งครัด เมื่อนักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ สามารถขอคำแนะนำจากครูผู้สอนได้ตลอดเวลา
- 3) เมื่อหมดเวลาทำกิจกรรมแต่ละครั้งให้นักเรียนส่งผลงาน คะแนนในการทำกิจกรรมเป็นคะแนนเก็บของนักเรียนแต่ละคน
- 4) กรณีทำกิจกรรมเป็นกลุ่มต้องอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าใจ และร่วมกันทำงานเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ครูเป็นผู้ตรวจความสมบูรณ์ และความถูกต้องของผลงาน โดยให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน (และสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องผลัดกันนำเสนอผลงานครั้งต่อไปให้ครบทุกคน)
- 5) คะแนนการทำกิจกรรมกลุ่มจะเป็นคะแนนเก็บรายบุคคลของสมาชิกภายในกลุ่ม

ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ชุดที่ 1 รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

คำอธิบาย

ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ชุดที่ 1 สี่เหลี่ยมมุมฉาก ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1) ใบความรู้ ประกอบด้วย

🍷 ใบความรู้ 1_1 รูปสี่เหลี่ยม

🍷 ใบความรู้ 1_2 การเรียกชื่อสี่เหลี่ยม

🍷 ใบความรู้ 1_3 ส่วนต่างๆของรูปสี่เหลี่ยม

🍷 ใบความรู้ 1_4 รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

ใบความรู้ที่ 1_1 , 1_2 และ 1_3 เป็นใบความรู้ทบทวนความรู้เดิมที่เคยเรียนมาแล้ว

2) กิจกรรมปฏิบัติการที่ 1_1 นักสำรวจน้อย ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่ม คະแนนจากการทำกิจกรรมกลุ่มจะเป็นคะแนนของสมาชิกภายในกลุ่ม

3) ใบกิจกรรมที่ 1_2 ตรวจสอบสี่เหลี่ยมมุมฉาก เป็นกิจกรรมรายบุคคล และต้องใช้ไม้โปรแทรกเตอร์เป็นอุปกรณ์การทำกิจกรรม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สามารถจำแนกได้ว่ารูปสี่เหลี่ยมใดเป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

ใบความรู้ 1_1 รูปสี่เหลี่ยม

รูปสี่เหลี่ยม (quadrilateral) คือ รูปปิดที่ประกอบด้วยส่วนของเส้นตรง 4 เส้น
ที่อยู่บนระนาบเดียวกัน

ส่วนของเส้นตรงแต่ละเส้น เรียกว่า ด้านของรูปสี่เหลี่ยม

รูปสี่เหลี่ยมใดๆ ประกอบด้วยด้าน 4 ด้าน และ มุม 4 มุม

ตัวอย่างรูปสี่เหลี่ยมครับ

ใบความรู้ 1_2 การเรียกชื่อสี่เหลี่ยม

การเรียกชื่อสี่เหลี่ยม

การเรียกชื่อรูปสี่เหลี่ยม ที่มี A B C และ D เป็นจุดยอด เรียกตามลำดับชื่อจุดยอดทั้งสี่รูป จะเริ่มที่จุดใดก่อนก็ได้แล้วเรียงไปตามลำดับที่ปรากฏบนรูป

เช่น ถ้าเริ่มที่จุด A อาจเรียกว่า รูปสี่เหลี่ยม ABCD หรือรูปสี่เหลี่ยม ADCB
บางครั้งอาจใช้สัญลักษณ์ □ แทนคำว่า “รูปสี่เหลี่ยม”

จะได้รูปสี่เหลี่ยม ABCD

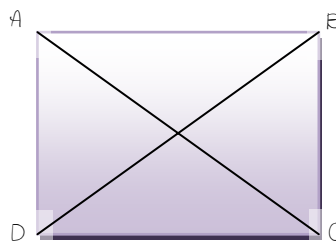
ซึ่งเขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ [ABCD อ [ADCB

ใบความรู้ 1_3 ส่วนต่างๆ ของรูปสี่เหลี่ยมสี่เหลี่ยม

ส่วนต่างๆ ของรูปสี่เหลี่ยม

รูปสี่เหลี่ยม ABCD ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1. **ด้านประชิด (adjacent sides)** คือด้านสองด้านของรูปสี่เหลี่ยมที่มีจุดปลายร่วมกัน 1 จุด

จากรูป รูปสี่เหลี่ยม ABCD มีด้านประชิดกัน 4 คู่ คือ ด้าน AB กับด้าน BC
ด้าน BC กับด้าน CD ด้าน CD กับด้าน DA และด้าน DA กับด้าน AB

2. **ด้านตรงข้าม (opposite sides)** คือ ด้านสองด้านของรูปสี่เหลี่ยมที่ไม่มีจุดปลายร่วมกัน

จากรูป มีด้านตรงข้ามกัน 2 คู่ คือ ด้าน AB ตรงข้ามกับด้าน CD
และ ด้าน AD ตรงข้ามกับด้าน BC

3. **มุมประชิด (adjacent angles)** คือ มุมสองมุมของรูปสี่เหลี่ยมที่มีแขนของมุมร่วมกันอยู่แขน

หนึ่ง รูปสี่เหลี่ยม ABCD มีมุมประชิด 4 คู่ คือ $\angle ABC$ กับ $\angle BCD$, $\angle BCD$ กับ $\angle CDA$,
 $\angle CDA$ กับ $\angle DAB$ และ $\angle DAB$ กับ $\angle ABC$

ใบความรู้ 1_3 ส่วนต่างๆ ของรูปสี่เหลี่ยม(ต่อ)

4. มุมตรงข้าม (opposite angles) คือ มุมสองมุมของรูปสี่เหลี่ยมที่ไม่มีแขนของมุมร่วมกัน
รูปสี่เหลี่ยม ABCD มีมุมตรงข้าม 2 คู่ คือ $\angle ABC$ ตรงข้ามกับ $\angle ADC$
และ $\angle BAD$ ตรงข้ามกับ $\angle BCD$

5. มุมภายในของรูปสี่เหลี่ยม จากรูป สี่เหลี่ยม ABCD จะมี $\angle ABC$, $\angle BCD$, $\angle CDA$
และ $\angle DAB$ เป็นมุมภายในของ $\square ABCD$ ซึ่งขนาดของมุมภายในทั้งสี่รวมกันได้ 360 องศา

6. เส้นทแยงมุม(diagonal) คือส่วนของเส้นตรงที่มีจุดปลายทั้งสองอยู่ที่จุดยอดของมุมตรงข้าม
รูปสี่เหลี่ยม ABCD มีเส้นทแยงมุม 2 เส้น คือ \overline{AC} และ \overline{BD}

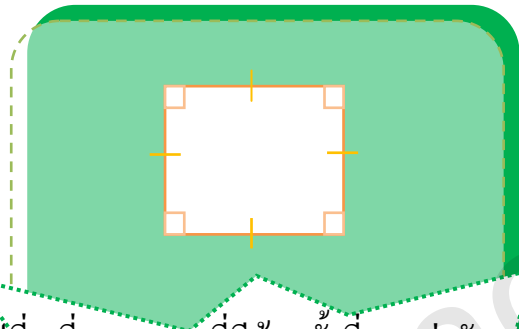
ลืมหรือยังครับ ว่าเราใช้สัญลักษณ์ \angle หรือ \wedge แทนคำว่ามุม
เช่น มุม ABC เขียนแทนด้วย $\angle ABC$ หรือ \wedge_{ABC} ได้

ใบความรู้ 1_4 รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

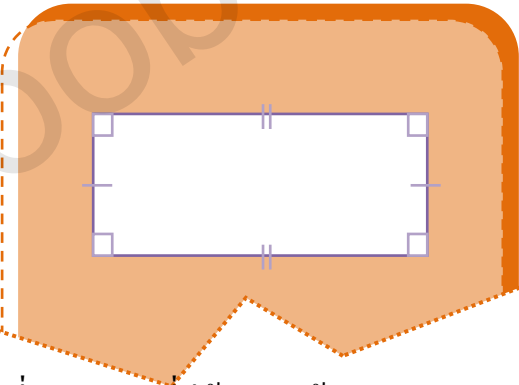

รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก (rectangle) คือ รูปสี่เหลี่ยมที่มีมุมทุกมุมเป็นมุมฉาก

รูปสี่เหลี่ยมมุมฉากที่มีด้านทั้งสี่ยาวเท่ากัน

คือ **รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส (square)**

รูปสี่เหลี่ยมมุมฉากที่มีด้านตรงข้ามยาวเท่ากัน

แต่ด้านที่อยู่ติดกันยาวไม่เท่ากัน

คือ **รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า (rectangle)**

รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก คือ รูปสี่เหลี่ยมที่มีมุมทุกมุม

กลุ่มที่.....

และ สี่เหลี่ยมมุมฉาก มี 2 ชนิด คือ

กิจกรรมปฏิบัติการ ที่ 1.1 นักร้องน้อย

รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส และ รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า จำไว้นะคะเพื่อนๆ

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจและบอกชื่อสิ่งของที่อยู่ในโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นรูป
สี่เหลี่ยมมุมฉาก ให้ได้มากที่สุด (10 นาที)

1).....	13).....	25).....
2).....	14).....	26).....
3).....	15).....	27).....
4).....	16).....	28).....
5).....	17).....	29).....
6).....	18).....	30).....
7).....	19).....	31).....
8).....	20).....	32).....
9).....	21).....	33).....
10).....	22).....	34).....
11).....	23).....	35).....
12).....	24).....	36).....

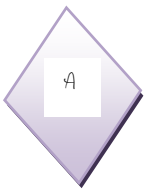
กลุ่มของพวกเราสำรวจรูปสี่เหลี่ยม
มุมฉาก ได้อย่างคะ/ครับ

ใบกิจกรรมที่1_2ตรวจสอบสี่เหลี่ยมมุมฉาก

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้ไม้โปรแทรกเตอร์ตรวจสอบรูปสี่เหลี่ยมที่กำหนดให้ว่ารูปใดเป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

ตัวอย่าง รูปสี่เหลี่ยม O ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก เพราะมุมทั้งสี่ไม่เป็นมุมฉาก

รูปสี่เหลี่ยม A
เพราะ.....
.....

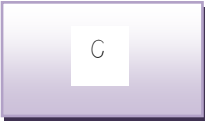
.....
.....
.....

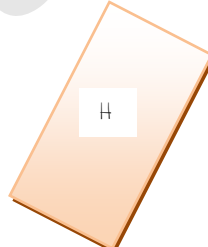
.....
.....
.....

.....
.....
.....

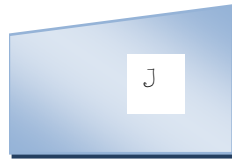
.....
.....
.....

.....
.....
.....

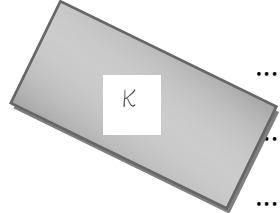
.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

จากรูปที่กำหนดให้ มีรูปสี่เหลี่ยมมุมฉากรูป คือ

เฉลยใบกิจกรรมที่ 1_2 ตรวจสอบสี่เหลี่ยมมุมฉาก

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้ไม้โปรแทรกเตอร์ตรวจสอบรูปสี่เหลี่ยมที่กำหนดให้ว่ารูปใด

เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

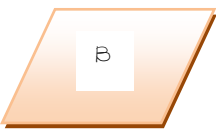
ตัวอย่าง รูปสี่เหลี่ยม \square ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก เพราะมุมทั้งสี่ไม่เป็นมุมฉาก

รูปสี่เหลี่ยม A **ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก**
เพราะ **มุมทั้งสี่ไม่เป็นมุมฉาก**

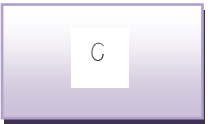
รูปสี่เหลี่ยม F
เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก
เพราะ **มุมทั้งสี่เป็นมุมฉาก**

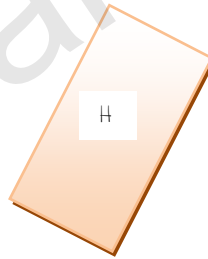
รูปสี่เหลี่ยม B **ไม่**
เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก
เพราะ **มุมทั้งสี่ไม่เป็นมุมฉาก**

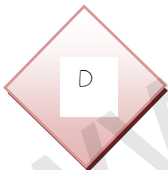
รูปสี่เหลี่ยม G
ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก
เพราะ **มุมทั้งสี่ไม่เป็นมุมฉาก**

รูปสี่เหลี่ยม C
เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก
เพราะ **มุมทั้งสี่เป็นมุมฉาก**

รูปสี่เหลี่ยม H
เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก
เพราะ **มุมทั้งสี่เป็นมุมฉาก**

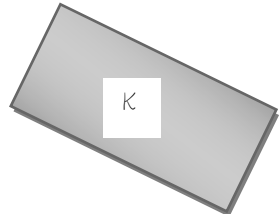
รูปสี่เหลี่ยม D
เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก
เพราะ **มุมทั้งสี่เป็นมุมฉาก**

รูปสี่เหลี่ยม J
ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก
เพราะ **มุมทั้งสี่ไม่เป็นมุมฉาก**
(มีมุมเป็นมุมฉากเพียง 2 มุม)

รูปสี่เหลี่ยม E
ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก
เพราะ **มุมทั้งสี่ไม่เป็นมุมฉาก**

รูปสี่เหลี่ยม K
เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก
เพราะ **มุมทั้งสี่เป็นมุมฉาก**

จากรูปที่กำหนดให้ มีรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก 5 รูป คือ รูป C, D, F, H และ K